

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน
ในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

Factors Associated with Dengue Fever Prevention and Control Behaviors
among Residents in Plai Phraya Subdistrict, Plai Phraya District,
Krabi Province.

บุพผา ทองศักดิ์
Buppha Thongsak

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

(Received: May 5, 2026; Accepted: July 1, 2026)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา จำนวน 377 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan และสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก 3) เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และ 4) พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = .570, p < .001$) และเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r = .885, p < .001$) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมความรู้และเจตคติที่ถูกต้องแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การดำเนินงานที่ยั่งยืน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคีเครือข่าย และประชาชนในชุมชน

คำสำคัญ: โรคไข้เลือดออก, ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก, เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก, พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

Abstract

This study employed a descriptive research design to examine factors associated with dengue fever prevention and control behaviors among people residing in Plai Phraya Subdistrict, Plai Phraya District, Krabi Province. The sample consisted of 377 residents of Plai Phraya Subdistrict. The sample size was calculated using the Krejcie and Morgan formula, and participants were selected through convenience sampling. Data were collected using a questionnaire comprising four sections: 1) personal factors, 2) knowledge of dengue fever, 3) attitudes toward dengue fever prevention and control, and 4) dengue fever prevention and control behaviors. Data were analyzed using statistical software. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were used to describe the data, while Pearson's correlation coefficient was employed to examine the relationships among variables.

The findings revealed that knowledge of dengue fever was significantly associated with dengue fever prevention and control behaviors among people in Plai Phraya Subdistrict at the 0.01 significance level, with a high level of correlation ($r = .570$, $p < .001$). In addition, attitudes toward dengue fever prevention and control were significantly associated with dengue fever prevention and control behaviors at the 0.01 significance level, with a very high level of correlation ($r = .885$, $p < .001$). Therefore, relevant agencies should promote accurate knowledge and positive attitudes among local residents in order to continuously improve dengue fever prevention and control behaviors. Such efforts can contribute to sustainable dengue fever prevention and control through collaboration among government agencies, network partners, and people in the community.

Keywords: Dengue fever, knowledge of dengue fever, attitudes toward dengue prevention and control, dengue prevention and control behaviors.

บทนำ

องค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่าผู้ติดเชื้อไวรัสเดงกีที่ก่อโรคไข้เลือดออกเฉลี่ยปีละ 390 ล้านคนทั่วโลก และมีอัตราการเสียชีวิตที่ 2.5% ต่อปี โดยมีรายงานการแพร่ระบาดในอย่างน้อย 129 ประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในภูมิภาคเอเชีย และจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นกว่า 8 เท่าในระยะเวลา 20 ปี (ชัยยศ ยงค์เจริญชัย, 2564) ซึ่งโรคไข้เลือดออก (Dengue Fever) เป็นโรคติดเชื้อไวรัสเดงกีที่มีอยู่กลายเป็นแมลงนำโรค โรคนี้ได้กลายเป็นปัญหาสาธารณสุขในหลายประเทศทั่วโลก เนื่องจากโรคได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวางและจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างมากใน 30 ปีที่ผ่านมา มากกว่า 100 ประเทศที่โรคนีกลายเป็นโรคประจำถิ่น และโรคนี้ยังคุกคามต่อสุขภาพของประชากรโลกมากกว่าร้อยละ 40 (2,500 ล้านคน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพบมากในประเทศเขตร้อนและเขตอบอุ่น (กรุงเทพมหานคร, 2564) สำหรับประเทศไทยเริ่มมีรายงานพบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกครั้งแรกในปี พ.ศ. 2492 และพบการระบาดครั้งแรกในปี พ.ศ. 2501 พบการระบาดใหญ่ที่สุดในปี พ.ศ. 2530 มีรายงานผู้ป่วยสูงถึง 170,000 กว่าราย เสียชีวิต 1,000 กว่าราย หลังจากนั้นประเทศไทยมีแนวโน้มของการพบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้น โดยในปีที่มีการระบาดใหญ่จะพบผู้ป่วยมากกว่า 100,000 ราย และเสียชีวิต 100 รายขึ้นไป (กรมการแพทย์, 2559)

สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565-2567 พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยสะสม 9,956 ราย 45,145 ราย และ 156,097 ราย ตามลำดับ มีผู้เสียชีวิต 6 ราย 29 ราย และ 175 ราย ตามลำดับ พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยมากกว่าในอดีต ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 5-24 ปี โดยมีแนวโน้มผู้ป่วยมากขึ้น

กว่าในเด็ก ซึ่งเป็นวงจรของการเกิดโรคที่มักจะระบาดมากขึ้นในปีถัดจากปีที่ระบาดน้อย เนื่องจากภูมิคุ้มกันทางธรรมชาติของประชากรโดยรวมลดลง หรือมีลักษณะการระบาดปีเว้นปี หรือปีเว้น 2 ปี โดยพบผู้ป่วยได้ทุกกลุ่มอายุและอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีโรคประจำตัว ได้แก่ ภาวะอ้วน หญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่เป็นโรคเม็ดเลือดแดงแตกง่าย หรือโรคที่เกิดจากฮีโมโกลบินผิดปกติ ผู้ป่วยโรคหัวใจพิการแต่กำเนิด โรคประจำตัวเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคไตวาย โรคตับเรื้อรัง รวมทั้งการได้รับประทานยากลุ่มสเตียรอยด์ ยากลุ่มต้านอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (NSAIDs) (กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค, 2566)

อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ มี 4 ตำบล 35 หมู่บ้าน มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกกระจายทุกหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2565-2567 พบว่า มีอัตราป่วย 52.62, 56.50 และ 63.86 ต่อประชากรแสนราย ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปลายพระยา, 2567) จากอัตราป่วยจะเห็นได้ว่าอำเภอปลายพระยา มีอัตราป่วยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปี เป็นพื้นที่ที่มีการเกิดโรคไข้เลือดออกในทุกหมู่บ้าน ระบาดในพื้นที่ข้าซาก มีการกระจายของโรคอย่างรวดเร็ว พบผู้ป่วยในทุกกลุ่มอายุ และการเกิดโรคจะเกิดตลอดทั้งปี โดยจะพบการระบาดของโรคไข้เลือดออกในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคมสูงกว่าช่วงอื่น และจากการสำรวจค่าดัชนีความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายในชุมชนพบว่า มีค่าสูงเกินค่ามาตรฐาน และมีอัตราการป่วยที่สูงกว่าอำเภออื่นในขนาดพื้นที่เดียวกัน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรคนหนึ่งในกลุ่มงานบริการสุขภาพปฐมภูมิและองค์รวมในโรงพยาบาลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ มีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และนำข้อมูลจากการศึกษามาเป็นแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันโรคและควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนใน

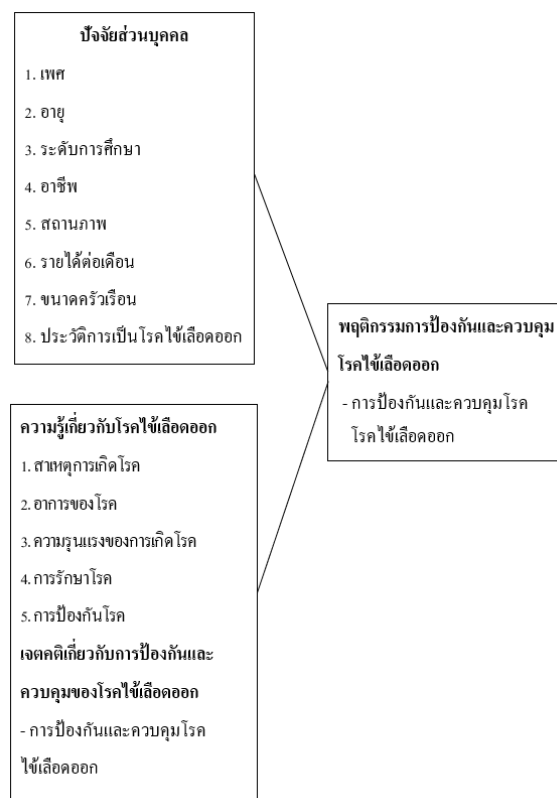
พื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติกับพฤติกรรมการป้องกันโรคและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

สมมติฐาน

ความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ จำนวน 18,618 คน (ฐานข้อมูล HDC กระทรวงสาธารณสุข ณ เดือนมีนาคม 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยการคำนวณจากตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ จำนวน 23 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ จำนวน 25 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ จำนวน 25 ข้อ

โดยการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีค่า IOC ทั้งฉบับมากกว่า 0.67 แล้วนำไปทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถาม 30 ชุด ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.983 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับคำชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ พร้อมทั้งชี้แจงถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างว่าสามารถเข้าร่วมการวิจัย หรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ได้ โดยไม่มีผลกระทบใดทั้งสิ้น

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2568 – กันยายน พ.ศ. 2568 ผู้วิจัยขออนุญาตเพื่อยื่นขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ขออนุญาตลงพื้นที่และชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยจากนายกเทศบาลตำบลปลายพระยา อำเภอ

ปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ผู้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 51.73 อายุอยู่ในช่วง 36–60 ปี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 48.28 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 42.97 อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.20 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 57.30 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001–20,000 บาท จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 65.25 ส่วนใหญ่มีขนาดครอบครัว 3–4 คน จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 59.94 ประวัติการเป็นโรคไข้เลือดออกส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นไข้เลือดออก จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 67.37

ความรู้เกี่ยวกับโรคของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ใน

ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 1.04$, $SD = 0.09$) คิดเป็นร้อยละ 87.37 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่ตอบถูกสูงสุดคือ ข้อ 1 ยุ้งลายเป็นพาหะนำโรคไข้เลือดออก ($M = 1.00$, $SD = 0.00$) คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ข้อ 13 การนอนในมุ้งหรือนอนในห้องที่มีมุ้งลวดเป็นการป้องกันยุงกัดแต่อาจป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกได้ หากได้รับเชื้อโรคไข้เลือดออก ($M = 1.01$, $SD = 0.10$) คิดเป็นร้อยละ 95.75 และข้อที่ตอบถูกต่ำสุดคือ ข้อ 11 เปิดฝาท่อระบายน้ำไว้เนื่องจากเป็นการเปิดให้แสงแดดฆ่าลูกน้ำยุงลายได้ ($M = 3.80$, $SD = 0.68$) คิดเป็นร้อยละ 66.58 ตามลำดับ

เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.99$, $SD = 0.63$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 22 ท่านคิดว่าไข้เลือดออกเป็นเรื่องใกล้ตัวและควรให้ความสนใจ ($M = 4.28$, $SD = 0.63$) รองลงมา คือ ข้อ 13 การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกบ่อย ๆ เป็นเรื่องน่ารำคาญ ($M = 4.12$, $SD = 0.70$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 10 การที่ท่านทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำทุก 7 วันจะช่วยป้องกันการเกิดลูกน้ำยุงลาย ($M = 3.76$, $SD = 0.77$) ตามลำดับ

พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.96$, $SD = 0.59$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 21 ท่านตรวจสอบบ้านกับครอบครัวเพื่อทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงทุกสัปดาห์ ($M = 4.14$, $SD = 0.59$) รองลงมา คือ ข้อ 8

ท่านหาฝาปิดภาชนะที่ใส่น้ำอุปโภค-บริโภคในบ้าน ($M = 4.13$, $SD = 0.66$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 12 ท่านใช้สารเคมีพ่น หรือจุดยากันยุง หรือทาโลชั่นกันยุง ก่อนนอน ($M = 3.64$, $SD = 0.79$) ตามลำดับ

ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .670^{**}$) และเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .885^{**}$)

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ในระดับสูง ($r = .570^{**}$, $p < 0.001$) และเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ

ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ในระดับสูงมาก ($r = .885^{**}$, $p < 0.001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเนื่องมาจาก ด้านความรู้ ประชาชนที่มีความรู้ย่อมมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเกิดโรคและวิธีการป้องกัน ความรู้ที่เพียงพอจะช่วยให้ประชาชนเข้าใจกลไกการแพร่เชื้อ เช่น การวางไข่ของยุงลายในน้ำสะอาด การออกหากินในช่วงเวลากลางวัน และแนวทางการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงอย่างถูกวิธี เช่น การปิดฝาภาชนะเก็บน้ำ การใส่ทรายอะเบท และการทำลายแหล่งน้ำขังรอบบ้าน ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม ความรู้ช่วยเพิ่มการตระหนักรู้และแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเอง ประชาชนที่มีความรู้ย่อมตระหนักถึงความเสี่ยงของตนเองและครอบครัวต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก ตลอดจนผลกระทบที่อาจรุนแรงจนถึงชีวิต ซึ่งความตระหนักนี้เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการลงมือปฏิบัติตามพฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออกได้เหมาะสม ด้านเจตคติ สะท้อนให้เห็นว่าเจตคติเชิงบวกมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจและความตั้งใจของบุคคลในการดำเนินพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม โดยเฉพาะในบริบทของชุมชนที่มีการตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง ประชาชนที่ตระหนักถึงความรุนแรงของโรค และเชื่อมั่นว่าตนเองมีบทบาทในการป้องกันโรคได้ จะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมเชิงรุกในการควบคุมและลดความเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออกในครัวเรือนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของหทัยรัตน์ ตัลยารักษ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในตำบลเคอรั้ง อำเภอชะอวด จังหวัด

นครศรีธรรมราช พบว่า ความรู้ และเจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.530$ และ 0.378 ตามลำดับ, $p < 0.001$) ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของศุภลักษณ์ ธนาโรจน์ และคณะ (2568) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตัวและควบคุมโรคไข้เลือดออกของนักศึกษาและบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี พบว่า ความรู้ ($r_s = 0.426$, $p < .01$) และเจตคติในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ($r_s = 0.264$, $p < .01$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ พบว่าความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โรงพยาบาลปลายพระยาจึงควรมีการกระตุ้นและส่งเสริมความรู้ เจตคติของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน โดยเป็นการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ยั่งยืน และเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ พบว่าความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โรงพยาบาลปลายพระยาควรมีการพัฒนากิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โดยมุ่งเน้นส่งเสริมความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกในประชาชน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาเข้าใจบริบทของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มประชาชนที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลเด็ก ผู้นำชุมชน และ อสม. เพื่อให้เข้าใจถึงแรงจูงใจ อุปสรรค ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนปัจจัยด้านบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งส่งผลให้ผลการศึกษา มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

อ้างอิง

กรมการแพทย์. (2559). *แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคไข้เลือดออกเดงกี ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษามหาราชา*. กรุงเทพฯ: กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.

กรมควบคุมโรค. (2567). *สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2567*. https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=36533&deptcode=brc&news_views=3731

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *โรคไข้เลือดออก*. สืบค้น 15 มกราคม 2567, จาก https://ddc.moph.go.th/disease_detail.php?d=44

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2566). *การคาดการณ์สถานการณ์โรคไข้เลือดออก พ.ศ. 2566*.

กวีวัฒน์ โพธิ์ศรีทอง. (2568). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษาการแพทย์และสุขภาพ*, 10(1).

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. (2566ก). *ยอดผู้ป่วยไข้เลือดออกปี 2566*. <https://www.tropmedhospital.com/knowledge/54126.html>

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. (2566ข). *รายงานสถานการณ์เฝ้าระวังโรคไข้เลือดออก*.

กรุงเทพธุรกิจ. (2564). *สาธารณสุข*. <https://www.bangkokbiznews.com/social/966870>

ชัยยศ ยงค์เจริญชัย. (2564). ไข้เลือดออก: นักวิจัยไทยร่วมพัฒนาวัคซีนไข้เลือดออกตัวแรกของโลกเสนอรัฐเร่งจัดซื้อวัคซีน. *BBC News ไทย*. <https://www.bbc.com/thai/thailand-57479000>

ดอกแก้ว ตามเดช. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(2).

บุญประจักษ์ จันทรวิน และคณะ. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนวัยทำงาน อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการ*, 7(4), 72-86.

ปรีชา สุวรรณทอง. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 16(3).

พิชัย พวงสด. (2563). ความรอบรู้ด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเขตอำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอร์ทเทิร์น*, 1(3).

วฤณนา วิเศษไพฑูรย์. (2565). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแสงวิมาน ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการเฉลิมกาญจนา*, 9(1).

วิชญ์ อนิลบล. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อที่นำโดยยุงลายของประชาชน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดนครราชสีมา*, 26(2).

- ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 5.3 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2566). ความรู้ทั่วไปโรคไข้เลือดออก. สืบค้น 15 มกราคม 2567, จาก <http://odpc5.ddc.moph.go.th/groups/vbdc53/index.php/2017-07-11-12-55-58>
- ศุภลักษณ์ ธนาโรจน์. (2568). ความรู้ เจตคติ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตัวและควบคุมโรคไข้เลือดออกของนักศึกษาและบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี. วารสารสาธารณสุขและสุขภาพศึกษา, 5(1).
- สำนักสื่อสารความเสี่ยงฯ กรมควบคุมโรค. (2565). สถานการณ์โรคไข้เลือดออก. สืบค้น 15 มกราคม 2567, จาก https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=25454&deptcode=brc&news_views=2565
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปลายพระยา. (2567). รายงานสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออก ปีงบประมาณ 2565-2567.
- สุรพล สิริปิยานนท์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอยะบะระมี่ จังหวัดพิจิตร. วารสารวิชาการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม, 4(8), 85-103.
- สุรัสวดี สีหราช. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในชุมชนพื้นที่แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกริก].